

מסורת הש"ס

(א) [לעיל טז.], **(ב)** יצמות קה., **(ג)** רבנא ז"ל דהי עיי' חוס' שנת כג: דריה גורא ודקד: ע: בתוס' דריה טרע וכו' ויצבמות קה. איתא על גיטין], **(ד)** גני עיי' רבנא], **(ה)** [ומ"ק כח.], **(ו)** צנע"י ויצבמות קה. לימא מלת רבנן], **(ז)** ויצמות מט: קה.], **(ח)** ויצמות מט: קה. וע"ש], **(ט)** צילקוט לתא], **(י)** גני עיי' מורין וכן דהלא"ש וביב אלאס ועיי' סנהדרין לג: ועירובין כג:], **(י** **א)** ר"מ מ"י, **(ג)** [לקמן כח:], **(ט** **א)** [ומתמקן], **(י)** ויפיע' חוס' יצמות קה. דריה רבא וחוס' כסודות מ. דריה רבא,

תורה אור השלם

1. בבסי מרעה לבך ירושלם' למען תחשבי עד מתי תלין בקרבך מחשבות אונת;

ירמיהו ד יד

2. כי אם תבבסי בבתר ותרכי לך ברית נבחתם עונך לפני נאם אדני יי.

ירמיהו ב כב

3. ולכן נשבעתי לבית עמך: שמואל א ג די עולם: שמואל א ג די 4. ואיש לא אברית לך מעם מקדשי לכלות את עניקי ולאירב את נפשך וכל מרביתי ביתך ימותו אנשים: שמואל א ב לג 5. כי אם תבבסי בבתר ותרכי לך ברית נבחתם עונך לפני נאם אדני אלהים: ירמיהו ב כב 6. כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרבים אליו כי אלהינו בכל קראנו אלקי: דברים ד ז 7. דרשו יי בהמצאו קראו בדותו קרוב: ישעיהו נה ו

8. ויהי כעשרת הימים ויהי יי את נבל וימות: שמואל א כה לח 9. היצר יחד לכם המבין אל כל מעשיהם: תהלים לג טו

מוסף רש"י

לגרודים. ניתן אחד הוא לדון נפשות (עיי' טז.). בהמצאו. משמע שאין מאי בכל עת (ויבמות קה.). כמעלות בית מרון. זקופין מאד ומעלה קרסה ומתלכין בה בזה אחר זה ולא שנים יחד (ועירובין כב.).

לגרודים. בית וועד שדנים צו נפשות להריגה: **ודינס שום.** שניהם נתפשו על דבר אחד: זה **ירד.** מן המטה: זה **נילו.** מן הוועד: **הפלה שלימה.** נתכוון: **אצוי ורבא מדצית עלי אסו** כך שמעתי. ובשחיטת חולין פרק הזרוע (דף קנג.) ושמה אמו מצית עלי היתה. ויש גורסין רבה ואציי ומפרשי לה דרבה בר נחמני: **ויחיד אימס.** מאוי לו דמתיב בהמלאו: **כנגד עשרה לגימות.** עשרה עבדים שלח לו דוד כדמפרש בקרא (ש"א כה) ונתן להם סעודה אחת לפיכך נתלו לו עשרה ימים: **רב נחמן אמר אלו עשרה ימים כו'.** שהממין לו הקצ"ה שישזב ולא שב: **כר"ה כל צאי עולם כו' כצני אמרנא.** ככצנים שמונין אותן לעשן ויוצאין זה אחר זה כפתח קטן שאין יכולין ללכת כאלה: **כמעטום צים מרון.**

היו מונין אותם יולאים זה אחר זה כצאטם למלחמה: **וכולן נסקרין וכו'.** ואע"פ שעוצרין זה אחר זה: **אף און נמי תנינא.** דכולן נסקרים כסקירה אחת מדנקיט תנא דידן תלמודא למלתיה מהאי קרא היוצר יחד לצס: **ולציהו מייחד כי הדדי.** כלכו של זה כך לכו של זה: **הכי קאמר היוצר רואה יחד לצס.** ואקרא דלעיל מייניה קא מהדר השגית אל כל יושבי הארץ היוצר אותם השגית יחד את לצס: **בתנאי' על ששה חדשים שלוחים יולאים.** שקדשו כ"ד חדש ע"פ עדים כשראו את החדש ומודיעים השלוחין לגולה יוס שקדשוהו אס ציוס שלשים וחדש שעבר חקר אס ציוס ל"א וחדש שעבר מלא: **מפני הפסח.** והולכין השלוחין עד הפסח חוץ מן השבמות: **ועל אז מפני הסעניים.** והולכין כל שמונת הימים חוץ מן השבת: **על אלוה מפני ר"ה.** מודיעים מתי התחיל אלוה ועושין ר"ה ציוס שלשים לאלול בגולה דרוב שנים אין אלוה מעוצר ואע"פ שספק הוא צידס שמה יעצרוהו כ"ד אי אפשר להן לדעת ועל כרחן הולכין אחר רוב שנים ואס לא ידעו מתי התחיל אלוה לא ידעו יוס שלשים שלו: **ועל פשרי מפני סקנת המועדות.** לאחר שקדשוהו כ"ד לתשרי השלוחין יוצאין ליוס המחרת והולכין עד מקום שיכולין להגיע עד החג ומודיעים אס עיצרו כ"ד את אלוה ואס לאו כדי שלא יהא לצס מוקפן ציוה"כ וסוכות: **פסח קטן.** פסח שני לעומא ושהיה כדקך רחוקה כראשון: **גמ' דאמר**

אב מפני התענית על אלוה **אדר מפני הפורים** וכשהיה בהמ"ק קיים יוצאין אף על אייר מפני פסח קטן: **גמ' דאמר**

ומבין אל כל מעשיהם, ודן אותם כל אחד לפי מעשיו. **בתנאי'.** על ששה חדשים שלוחין יוצאין על ניסן מפני הפסח כולו. ואקשינן שלוחין נמי בתמוז ובטבת, מפני הצומות שיש בהן.

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה יח.

באן קודם גזר דין. כפרק בתרא דלדה (דף ע: ושס) משני נמי הכי והוה מאי לשנויי כדלמך להו קצ"ה למלאכי השרת צפ' מי שמחו (צרכות דף כ:.) ולא אשא פנים לישראל אני אמרתי ואכלת ושצעת וצרכת והס דקדקו עד כזית עד כציאה ומיהו גס זה

כאן קודם גזר דין כאן לאחר גזר דין הכא נמי ביחיד וגזר דין דיחיד תנאי היא דתניא היה רבי מאיר אומר שנים שעלו למטה וחולין שוה וכן שנים שעלו לגרודם לידון ודינן שוה זה ירד וזה לא ירד זה ניצל וזה לא ניצל מפני מה זה ירד וזה לא ירד זה ניצל וזה לא ניצל זה התפלל ונענה וזה התפלל ולא נענה מפני מה זה נענה וזה לא נענה זה התפלל תפלה שלימה נענה וזה לא התפלל תפלה שלימה לא נענה ר' אלעזר אמר כאן קודם גזר דין כאן לאחר גזר דין רבי יצחק אמר ‏^(א)‏יפה צעקה לאדם בין קודם גזר דין בין לאחר גזר דין וגזר דין דצבור מי מיקרע והא כתוב אחד אומר יכבסי מרעה לבך וכתיב ‏^(ב)‏כי אם תכבסי בנחר ותורכי לך בורית נכתם עונך לפני מאי לאו כאן קודם גזר דין כאן לאחר גזר דין לא אידי ואידי לאחר גזר דין ולא קשיא כאן בגזר דין שיש עמו שבועה כאן בגזר דין שאין עמו שבועה כדרב שמואל בר אמי דאמר רב שמואל בר אמי ואמרי לה אמר רב שמואל בר נחמני אמר רב יונתן ‏^(ג)‏מנין לגזר דין שיש עמו שבועה שאינו נקרע שנאמר ‏^(ד)‏[ו]לכן נשבעתי לבית עלי אם יתכפר עון בית עלי בזבח ובמנחה אמר ‏^(ה)‏רבא בתורה אבוי אמר בזבח ומנחה אינו מתכפר אבל מתכפר בתורה ובמנחות חסדים ‏^(ו)‏רבה ואבוי מרבית עלי קאתו רבה דעסק בתורה ‏^(ז)‏חיה ארבעין שנין אבוי דעסק בתורה ובגמילות חסדים חיה שיתין שנין תנו רבנן משפחה אחת היתה בירושלים שהיו מתיה

באן קודם גזר דין. כפרק בתרא דלדה (דף ע: ושס) משני נמי הכי והוה מאי לשנויי כדלמך להו קצ"ה למלאכי השרת צפ' מי שמחו (צרכות דף כ:.) ולא אשא פנים לישראל אני אמרתי ואכלת ושצעת וצרכת והס דקדקו עד כזית עד כציאה ומיהו גס זה אמת שאף לישראל אינו נושא פנים אלא קודם גזר דין: **ררבה ואבוי** מדבית עזרי קאתו. רבא חזירו של אציי לא הוה כהן כדמוכח צפ' הזרוע (חולין דף קנג.) והכל רבה חזירו של רב חסדא וכן משמע נמי כפרק בתרא דמו"ק (דף כח. ושס) דלמך רבא חיי צני ומזוני לא צזוכתא תליא מילתא אלא צמולא תליא מילתא דהא רבה ורב חסדא תרוייהו לדיקים גמורים הוו מר מנלי ואמי מיטרא ומר מנלי ואמי מיטרא חיה ארבעין שנין ורב חסדא חיה תשעין ‏^(א)‏שנין וא"ת מנא ליה דמשום מולא הוה דלמא משום דרבה אחא מדצית עלי וי"ל דאפ"ה אי לאו מולא הוה מגין עליו זכות תורה וא"ת דהכל משמע דרבה לא היה לו זכות של גמילות חסדים והא אמרינן צפ' חלק (סנהדרין דף טח:.) אמר ליה אציי לרבה מר הא תורה הא גמילות חסדים וי"ל דמ"מ אציי עסק טפי מייניה‏^(א)‏: **עזרי ניסן מפני הפסח.** אצל על סיון מפני עזרת לא כריין דצעומר הדצר תלוי כדלמרי' לעיל (דף ו:.) דתי רב שמעיה עזרת פעמים חמשה פעמים ששה פעמים שצעה: **ועזרי אלוה מפני ר"ה.** מודיעים מתי מתחיל אלוה ועושין ר"ה ציוס שלשים לאלול בגולה וגם למחרתו כדמשמע צפ' דציאה (דף ה:.) וצפ' ככל מערבין (עירובין דף נט. ושס)

אמר ר' יוחנן בן זכאי אמר להם שמא ממשפחת עלי אתם דכתיב ביה ‏^(א)‏וכל מרבית ביתך ימותו אנשים לכו ועסקו בתורה וחיו הלכו ועסקו בתורה וחיו והיו קורין אותה משפחת רבן יוחנן על שמו אמר רב שמואל בר אינאי משמיה דרב מניין לגזר דין של צבור שאינו נחתם והכתיב ‏^(ב)‏נכתם עונך לפני אלא אע"ג שנחתם נקרע שנאמר ‏^(ג)‏כה' אלהינו בכל קראנו אליו והכתיב ‏^(ד)‏דרשו ה' בהמצאו ‏^(ה)‏התם ביחיד הכא בצבור ‏^(ו)‏ביחיד אימת אמר רבה בר אבוב ‏^(א)‏אלו עשרה ימים שבין ר"ה ליוה"כ ‏^(א)‏ויהי כעשרת הימים ויגף ה' את נבל ‏^(א)‏ימים] מאי עבדתיהו אמר רב יהודה אמר רב כנגד עשר לגימות שנתן נבל לעבדי דוד ‏^(א)‏(אמר) רב נחמן אמר רבה בר אבוב אלו ‏^(א)‏ימים שבין ר"ה ליוה"כ: בר"ה כל באי העולם עוברין לפניו כבני מרון: מאי כבני מרון הכא תרגימו כבני אמרנא ריש לקיש אמר כמעלות בית ‏^(א)‏מרון ‏^(א)‏(אמר) רב יהודה אמר שמואל כחיילות של בית דוד אמר רבב"ח א"ר יוחנן וכולן נסקרין כסקירה אחת אמר ר"ג בר יצחק אף אנן נמי תנינא ‏^(א)‏היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם מאי קאמר אילימא ה"ק דברנהו לכולי עלמא ומייחד לבייהו כהדדי והא קא חזינן דלאו הכי הוא אלא לאו הכי קאמר היוצר רואה יחד לבם ומבין אל כל מעשיהם: **מתנאי' ‏^(א)‏על ששה חדשים השלוחין יוצאין על ניסן מפני הפסח על ר"ה על תשרי מפני תקנת המועדות על כסליו מפני חנוכה ועל אדר מפני הפורים** בהמ"ק קיים יוצאין אף על אייר מפני פסח קטן: **גמ' דאמר**

מתין בני י"ח שנה באו והודיעו את רבן יוחנן בן זכאי אמר להם שמא ממשפחת עלי אתם דכתיב ביה ‏^(א)‏וכל מרבית ביתך ימותו אנשים לכו ועסקו בתורה וחיו הלכו ועסקו בתורה וחיו והיו קורין אותה משפחת רבן יוחנן על שמו אמר רב שמואל בר אינאי משמיה דרב מניין לגזר דין של צבור שאינו נחתם והכתיב ‏^(ב)‏נכתם עונך לפני אלא אע"ג שנחתם נקרע שנאמר ‏^(ג)‏כה' אלהינו בכל קראנו אליו והכתיב ‏^(ד)‏דרשו ה' בהמצאו ‏^(ה)‏התם ביחיד הכא בצבור ‏^(ו)‏ביחיד אימת אמר רבה בר אבוב ‏^(א)‏אלו עשרה ימים שבין ר"ה ליוה"כ ‏^(א)‏ויהי כעשרת הימים ויגף ה' את נבל ‏^(א)‏ימים] מאי עבדתיהו אמר רב יהודה אמר רב כנגד עשר לגימות שנתן נבל לעבדי דוד ‏^(א)‏(אמר) רב נחמן אמר רבה בר אבוב אלו ‏^(א)‏ימים שבין ר"ה ליוה"כ: בר"ה כל באי העולם עוברין לפניו כבני מרון: מאי כבני מרון הכא תרגימו כבני אמרנא ריש לקיש אמר כמעלות בית ‏^(א)‏מרון ‏^(א)‏(אמר) רב יהודה אמר שמואל כחיילות של בית דוד אמר רבב"ח א"ר יוחנן וכולן נסקרין כסקירה אחת אמר ר"ג בר יצחק אף אנן נמי תנינא ‏^(א)‏היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם מאי קאמר אילימא ה"ק דברנהו לכולי עלמא ומייחד לבייהו כהדדי והא קא חזינן דלאו הכי הוא אלא לאו הכי קאמר היוצר רואה יחד לבם ומבין אל כל מעשיהם: **מתנאי' ‏^(א)‏על ששה חדשים השלוחין יוצאין על ניסן מפני הפסח על ר"ה על תשרי מפני תקנת המועדות על כסליו מפני חנוכה ועל אדר מפני הפורים** בהמ"ק קיים יוצאין אף על אייר מפני פסח קטן: **גמ' דאמר**

ומבין אל כל מעשיהם, ודן אותם כל אחד לפי מעשיו. **בתנאי'.** על ששה חדשים שלוחין יוצאין על ניסן מפני הפסח כולו. ואקשינן שלוחין נמי בתמוז ובטבת, מפני הצומות שיש בהן.

יח.

עין משפט
נר מצוה

צמ א מיי פ"ב מהל' משנה הלכה ו סמג עשין טו:
ק ב מיי פ"ג מהל' קידוש הקדש הל' ט:

רבינו חננאל

ואסיקנה גזר דין דיחיד נמי שאינו נקרע אע"פ שעשה תשובה, תנאי היא. כלומר, יש מי שאומר והוא ר' מאיר, שהתשובה מבטלת אפילו גזר דין דיחיד, ור' אילעזר חולק עליו. פירי גרודן‏^(א)‏ מושב השופט כןשיושב לשפוט. ר' יצחק אמר לעולם יפה צעקה לאדם בין לפני גזר דין בין לאחר גזר דין. ואקשינן וגזר דין דצבור מי מיקרע, והכתיב כבסי מרעיה לבך ירושלים למען תושעי, וכתוב אחז אומר כי אם תבבסי בבתר וגו', מאי לאו האי דכתיב נכתם עונך לפני ולאחר גזר דין. ופרקינן כאן בגזר דין שאין עמו שבועה כאן בגזר דין שיש עמו שבועה דאמי מניין לגזר דין שיש עמו שבועה, שאינו נקרע, שנאמר לכן נשבעתי לבית עלי אם יתכפר עון בית עלי בזבח ובמנחה וגו'. אמר רבה בזבח ובמנחה אינו מתכפר אבל מתכפר בדיברי תורה.

אבוי אמר מתכפר נמי בגמילות חסדים. רבה בר נחמני ואבוי תרוייהו מדבית עלי קאתו, וכתיב בבית עלי וכל מרבית ביתך ימותו אנשים, כלום אינם מאריכין שנים ויותר מעשרים, רבה דעסק בתורה חיהי מ' שנים, אבוי דעסק בתורה ובגמילות חסדים חיהי שיתין שנין. ובשפחה אחת היתה מבית עלי שהיו מתיב בן י"ח שנה, והלכו ועסקו בתורה וחיו כולו. אמרו משמיה דרב מנין לגזר דין של צבור שאע"פ שנחתם מתקרע שנאמר אשר לו אלהים קרובים אליו וגו'. איני, והכתיב קראוהו בהיותו קרוב. ופרקינ הא דכתיב אשר לו אלקים קרובים אליו בציונו, והא דכתיב קראוהו בהיותו קרוב ביחיד. ואימתי הוא קרוב ליחיד, כעשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים. ויהי כעשרת הימים ויגוף ה' את נבל. אמר רב כנגד ה' לגימות שנתן נבל לעבדי דוד. ובראש שנה כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון. שנאמר היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם. הכא תרגימו כבני אימרנא (כבני אימרנא) פי' כבני כבשים העוברים על ידי מונה. אמר ר' יוחנן וכולן נסקרין כסקירה אחת. פירי מבית, כל באי עולם מביט להם בהבטה אחת ומבין כל מעשיהן. אמר רב נחמן בר יצחק תנינא להא דר' יוחנן דתנן כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון, שנאמר היוצר יחד לבם, ופירוש היוצר רואה יחד לבם של כל באי עולם, מפני הצומות שיש בהן.

^[א] פי' ענודן ערך גרדוס שכתב ס"א גרדין פי' מעלות שטושין לדיינין שיושטין עניין כו'. וכלעז מעלה גרדליין עכ"ל ומראה דלוח כוזן רבינו ג"כ